

Т.М. Головенко, О.П. Козарь, Ю.С. Бондарчук, О.В. Шовкомуд

ІСТОРІЯ КОСТЮМУ: КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НАРОДІВ СВІТУ

Навчальний посібник

2023

Міністерство освіти і науки України

ЛУЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МУКАЧІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Т.М. ГОЛОВЕНКО, О.П. КОЗАРЬ, Ю.С. БОНДАРЧУК, О.В. ШОВКОМУД

ІСТОРІЯ КОСТЮМУ: КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НАРОДІВ СВІТУ

Навчальний посібник

Луцьк: Луцький національний технічний університет

Мукачево: Мукачівський державний університет

2023

УДК: 391
I-90

*Рекомендовано Вченою радою
Луцького національного технічного університету
як навчальний посібник для здобувачів закладів вищої освіти
(протокол № 11 від 23 травня 2023 р.)
Рекомендовано Вченою радою
Мукачівського державного університету
як навчальний посібник для здобувачів закладів вищої освіти
(протокол № 16 від 29 червня 2023 р.)*

Рецензенти:

Пашкевич Калина Лівіанівна – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри мистецтва та дизайну костюма Київського національного університету технологій та дизайну;

Коприва Атілла Тіберійович – кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Закарпатської академії мистецтв;

Рябчиков Микола Львович – доктор технічних наук, професор, професор кафедри технологій легкої промисловості Луцького національного технічного університету;

Матвійчук Світлана Салманівна – кандидат технічних наук, ст. викладач кафедри інженерії, технологій та професійної освіти Мукачівського державного університету;

Седоухова Євгенія Віталіївна – ст. викладач, провідний дизайнер кафедри інженерії, технологій та професійної освіти Мукачівського державного університету.

Головенко Т.М. Історія костюму: культурна спадщина народів світу:
I-90 навчальний посібник / Т.М. Головенко, О.П. Козарь, Ю.С. Бондарчук,
О.В. Шовкомуд. – Луцьк: ЛНТУ; Мукачево: МДУ, 2023. – 252 с.

У навчальному посібнику наведено історію костюму та загальні етапи формування матеріальної культури різних країн світу в різні епохи існування людства; основні теоретичні поняття елементів костюма різних народів світу з отриманням цілісної концепції розвитку костюма як візуального знаку епохи.

Комплекс теоретичного та практичного матеріалу формує систематичні фахові компетенції і теоретико-методологічні знання про сутність, зміст, структуру, закономірності розвитку костюму та форми одягу як частини матеріальної і духовної культури в її історичному становленні; сприяє опануванню належного рівня теоретичної та практичної готовності до професійної діяльності; спрямовує на гармонійне відчуття стилю, високий рівень художньо-естетичного смаку і опанування креативного підходу-у поєднанні традицій та новацій під час виготовлення виробів легкої промисловості.

Змістовне наповнення розділів навчального посібника спрямоване на ґрунтовне засвоєння матеріалу здобувачами вищої освіти. Схеми та ілюстрації доповнюють викладений матеріал. У посібнику згідно тем наведені дискусійні і контрольні питання, тести, практичні частини, питання для самоконтролю та додатки.

Рекомендовано для студентів освітніх ступенів бакалавр та магістр спеціальності 182 Технології легкої промисловості денної та заочної форм навчання з метою підвищення рівня їх навчальної діяльності та самостійної роботи в поза навчальний час, а також для учнів коледжів, професійних училищ, викладачів та вчителів.

**УДК: 391
I-90**

© Т. М. Головенко, 2023

© О.П. Козарь, 2023

© Ю.С. Бондарчук, 2023

© О.В. Шовкомуд, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ТЕМА 1. ОДЯГ ТА КОСТЮМ У ВИМІРІ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА	8
1.1. Костюм як відображення історичної динаміки та досвіду існування суспільства..	8
1.2. Методичні підходи до вивчення одягу.....	11
1.3. Функції костюму та його основні складові.....	12
1.4. Мода та її місце в соціумі. Функції моди.....	14
1.5. Виготовлення тканин в розвитку культури одягу.....	16
ТЕМА 2. КОСТЮМ СТАРОДАВНЬОГО ЄГИПТУ	18
2.1. Періодизація історії Стародавнього Єгипту	18
2.2. Костюм Стародавнього Єгипту	19
Практична частина №1. Дослідження особливостей побуту та костюму Стародавнього Єгипту.....	23
ТЕМА 3. КОСТЮМ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ	32
3.1. Ідеал краси в Стародавній Греції та Римі.....	32
3.2. Види одягу греків.....	34
3.2.1. Чоловічий та жіночий костюми класичного періоду історії Стародавньої Греції	36
3.3. Види взуттєвих виробів.....	37
3.4. Костюм епохи стародавнього Риму.....	38
Практична частина №2. Дослідження чоловічого та жіночого костюму у Стародавньому Римі.....	39
ТЕМА 4. ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОСТЮМ ЕПОХИ ХІХ СТОЛІТТЯ	47
4.1. Стиль Ампір в період 1800-1820 рр.....	47
4.2. Стиль Романтизм в період 1820-1840 рр.....	52
4.3. Костюм Бідермаєру в період 1840-1850 рр.....	55
4.4. Костюм Неорококо (другого рококо) в період 1850-1860 рр.....	58
4.5. Костюм Модерну в період 1870-1900 рр.....	59
4.6. Історія жіночого корсету. Корсет 18-19 століття Франції.....	65
Практична частина №3. Дослідження історії розвитку європейського костюму ХVІІІ століття: костюм стилю рококо.....	71
Практична частина №4. Дослідження історії розвитку костюмів Вікторіанської епохи.....	80
ТЕМА 5. ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО НІМЕЦЬКОГО КОСТЮМУ	87
5.1. Особливості формування німецького костюму: загальна характеристика..	87
5.2. Різновиди тканин, їх колористика та орнаменти.....	94
5.3. Аксесуари, прикраси та взуття.....	96
Практична частина №5. Дослідження історії розвитку іспанського національного костюму.....	99
ТЕМА 6. ТРАДИЦІЙНІ НАЦІОНАЛЬНІ КОМПЛЕКСИ КОСТЮМУ СХІДНИХ НАРОДІВ: ДРЕВНЯ ЯПОНІЯ, ДРЕВНІЙ КИТАЙ	113
6.1. Історія костюму Японії та чинники впливу на його формування.....	113
6.2. Естетика в елементах одягу.....	114
6.3. Стиль японського національного одягу.....	114
6.4. Національний одяг Японії.....	116
6.6. Взуття та його характерні риси.....	119
Практична частина №6. Дослідження особливостей костюму Древнього Китаю.....	123
ТЕМА 7. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОСТЮМУ АРАБСЬКОГО СХОДУ	130
7.1. Історія формування Арабського сходу: загальна характеристика.....	131
7.2. Різновиди тканин, їх колористика та орнаменти.....	133

7.3. Жіночі костюми.....	137
7.4. Чоловічі костюми.....	140
Практична частина №7. Дослідження історії розвитку індійського національного костюму.....	152
ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО КОСТЮМУ ГРУЗІЇ.....	164
8.1. Особливості формування та розвиток костюму в Грузії	164
8.2. Традиційні особливості костюму.....	165
8.3. Весільне вбрання.....	166
8.4. Загальна характеристика жіночого, чоловічого, дитячого костюму....	166
8.5. Аксесуари та взуття.....	168
Практична частина №8. Дослідження історичних і національних традицій весільних костюмів в історії людства.....	171
ТЕМА 9. ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УКРАЇНСЬКОГО КОСТЮМУ	183
9.1. Основні елементи українського національного одягу.....	183
9.2. Характеристика головних уборів, прикрас та зачісок.....	194
ТЕМА 10. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВАНКИ: ВІД ДАВНИНИ ДО НАШИХ ДНІВ.....	203
10.1. Вишиванка як символ, код та ідентифікація українського народу.....	203
10.2 Вишивка. Значення орнаменту та кольору у вишивці.....	205
10.3. Орнаменти та регіональна приналежність техніки вишивання костюми....	207
Практична частина №9. Дослідження національних мотивів українського костюму та вишивки в сучасному одязі.....	214
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	221
КЛЮЧІ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ.....	230
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	231
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	233
ДОДАТОК.....	235

Навчальне видання

ГОЛОВЕНКО Тетяна Миколаївна
КОЗАРЬ Оксана Петрівна
БОНДАРЧУК Юлія Сргіївна
ШОВКОМУД Олександр Володимирович

Навчальний посібник

**ІСТОРИЯ КОСТЮМУ:
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА НАРОДІВ СВІТУ**

Комп'ютерний набір і верстка: Т.М. Головенко
О. П. Козарь
Ю.С. Бондарчук
О.В. Шовкомуд

Підп. до друку «__»_____2023 р. Формат 60x84/16. Папір офс.

Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. __.

Тираж 50 прим.

Відділ іміджу та промоції ЛНТУ

Друк – Відділ іміджу та промоції ЛНТУ

43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75

Автор картини: Полтавська Катерина, 2022 р.

Друк ■ Відділ іміджу та промоції ЛНТУ
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
2023

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>